

GASTRONOMIJA

Odgovorite usmeno na sledeća pitanja.

- a) Koliko često **posećujete** restorane?
- b) Koje je vaše **omiljeno** jelo?
- c) Šta obično **naručujete** u restoranu?
- d) Šta je Vaše **nacionalno** jelo?
- e) Da li ste **probali** srpske specijalitete?

Pročitajte tekst, a potom zamenite izraze pisane kurzivom u donjem tekstu ponuđenim izrazima:

Želite li...?
Molim!
Da li biste imali...?
Oprostite...
Voleo bih...
Da li bih mogao...?

U jednom novosadskom restoranu

Motoki i Jurij, polaznici Letnje škole srpskog jezika u Novom Sadu, odlučili su da danas, nakon lektorskih vežbanja i predavanja, ručaju u popularnom novosadskom restoranu *Balkan ekspres*.

Motoki i Jurij: Dobar dan želimo!

Konobar: Dobar dan. Izvolite!

Motoki i Jurij: Izvinjavamo se iskreno, ali... Mmmm ... **Dajte nam** za nas dvojicu slobodan sto.

Konobar: Da, naravno. Izvolite ovuda!

Motoki i Jurij: Hvala lepo!

Konobar: Da vam donesem jelovnik i kartu pića?

Motoki i Jurij: Svakako. Hvala!

Konobar: Da li ste se već odlučili za nešto?

Motoki: Ja bih rado čašicu sakea, ali, pošto pretpostavljam da to nemate, uzeo bih jednu šljivovicu. To već odavno imam u planu.

Jurij: Ja bih probao vašu kruškovaču.

Konobar: Verujte mi, ni sam ne bih bolje izabrao!

Konobar (posle nekoliko trenutaka):

Stiže vaš aperitiv. Da li ste se odlučili za neko posebno jelo?

Motoki: Naravno ! **Ja ću** da probam Karađorđevu šniclu, deluje mi veoma izazovno! Kao prilog uzeo bih pekarski krompir i salatu od svežeg kupusa.

Jurij: Meni ćete doneti porciju mešanog mesa, a kao dodatak bih uzeo pomfrit i turšiju. Ona mi je ostala u sećanju još od prošle godine!

Motoki: **Hej**, zaboravio sam još nešto. I flašu mineralne vode **donesite!**

Konobar: Naravno, gospodo. **Ja ću** kao dezert da vam preporučim specijalitet kuće, domaću pitu s višnjama.

Motoki i Jurij: Vrlo rado. Hvala!
Konobar: Evo, stiže jedno mešano meso i jedna Karađorđeva šnicla.
 Prijatno!
Motoki: Ovo izgleda veoma ukusno, a po računu i povoljno! Živeli!

ZAPAMTITE !

	Forme učtivosti	
Želeo bih ...	Da li bih mogao ...?	Molim Vas, donesite mi ...
Voleo bih ...	Da li biste mogli ...?	Molim Vas, dajte mi ...
Uzeo bih ...	Da li se može ...?	Molim Vas, naspite mi ...

Odgovorite na pitanja o tekstu.

- Ko su Motoki i Jurij?
- U kom su restoranu Motoki i Jurij?
- Šta su uzeli da popiju?
- Šta će ručati?
- Da li je *Balkan ekspres* skup restoran?

rakija: šljivovica, kruškovača, kajsijevača...
vino: belo, crno i crveno, roze
sok: gusti, gazirani, negazirani, od jabuke/kruške...
pivo: svetlo i crno
votka, konjak, vinjak, liker

Izbacite „uljeze“:

- **posećivati:** prijatelje, fakultet, restorane, bioskop, rodbinu, more, sobu
- **omiljen/a/o:** jelo, knjiga, film, kompjuter, glumac, auto, noga, predstava
- **naručiti:** piće, knjigu, cipele, pecivo, dete, kolače, pesmu, sneg
- **nacionalni/a/o:** ponos, susret, jelo, tim, dohodak, ključ, himna, restoran
- **probati:** hleb, haljinu, sok, TV, sandale, kupus, prozor, kafu, kišu, kišobran

Po uzoru na prethodni dijalog odglumite neku scenu iz restorana. Evo nekih ideja.

- konobar Vas nije na vreme uslužio
- dobili ste pogrešno jelo
- zaboravili ste novac kod kuće
- niste prikladno obučeni
- zakazani sastanak u restoranu je propao

VOKABULAR: voće i povrće

Svrstajte sledeće pojmove u odgovarajuću grupu.

paradajz – salata – boranija – grašak – luk – jabuka – krompir – lubenica
 kukuruz – pasulj – šljiva – karfiol – breskva – kajsija – grožđe – kruška
 trešnja – malina – tikvice – šargarepa – kelj – zelen – kupus – peršun
 spanać – krastavac – patlidžan – paprika – pomorandža – limun – banana

VOĆE: limun,

POVRĆE : paprika,

VOKABULAR: Jedete li meso?

Koje vrsta mesa postoje?

Mesne preradevine

kobasica, salama,
slanina, šunka, suvo
meso, viršle, čvarci,
kulen...

svinja	>	svinjsko meso ili svinjetina
prase	>	praseće meso ili _____
tele	>	_____
june	>	_____
pile	>	_____
riba	>	_____
konj	>	_____
ćurka	>	_____
guska	>	_____
patka	>	_____
zec	>	_____
ovca	>	_____
jagnje	>	_____
jare	>	_____
koza	>	_____
kokoš	>	_____

VOKABULAR: Pijete li mleko?

Znate li koji mlečni proizvodi postoje? Dopunite ovu listu još nekim proizvodima koje poznajete!

sir, kajmak, pavlaka, jogurt, maslac

Kako se služe ove namirnice?

Povežite po smislu pojmove, a glagole potom stavite u imperativ.

a)

kuvati
pržiti
peći
obariti
iscediti
ljuštiti
dinstati
pohovati
seći
mleti
mazati
sipati
mešati
rezati

supa
sarma
pasulj
grašak
kajmak
sir
šnicla
jaje
meso
jogurt
sok
piletina
krompir
jabuka
povrće
spanać
šunka

b)

čaša
tanjir
kašika
kilogram
veza
komad
režanj
kriška
kašičica
flaša
lonac
kutlača
džak
gram

Upišite oblike imperativa
glagola iz prve kolone.

kuvaj ...

Odgovorite usmeno na sledeća pitanja.

- Da li Vi rado pripremate jela?
- Koje je Vaše omiljeno jelo? Da li nam ga preporučujete?

U ponuđen tekst upišite date imenice i glagole u odgovarajućoj formi:

Potrebno je:

dva pakovanja _____

pet čaša _____

petnaest kašika _____

dve kesice _____

staviti voće po želji (višnje, maline,

ubaciti kupine, kivi...)

šlag
šećer
pavlaka
piškote

poređati

potopiti

staviti

ubaciti

Priprema

Piškote _____ u mleko i _____ u tepsiju. Preko njih _____ pavlaku umućenu sa šećerom. U pavlaku _____ voće. Preko toga ponovo stavite piškote koje ste pre toga potopili u mleko. Na kraju stavite šlag. Prijatno!

Napišite i sami recept za neko jelo.

VOKABULAR: Zdravlje i bolesti

**glavobolja – zubobolja – grip/gripa – prehlada – visoka temperatura
prehladiti se – razboleti se – pokvariti stomak
bolestan, -sna, -sno – boleti – bol – bolest – lek**

b. Utvrdite značenja sledećih rečenica. Svaki student treba pantomimom da opiše neku od njih. Ostali studenti treba da utvrde značenja i upotrebe odgovarajuću zamenicu u ponuđenim rečenicama.

1. Boli ga/je stomak.
2. Pokvario/-la je stomak.
3. Boli ga/je glava.
4. Ima glavobolju.
5. Boli ga/je zub.
6. Ima grip.
7. Prehladio/-la se.
8. Boli ga/je noga.
9. Ima visoku temperaturu.
10. Boli ga/je grlo.
11. Slomio/-la je nogu.

Ispod teksta zapisane su reči koje nedostaju. Odaberite ispravan oblik i zaokružite slovo ispred njega. Samo jedan odgovor može biti tačan.

Medicina ili nadrilekari

(I) _____ lekarske ordinacije sede dva pacijenta i čekaju. Prvi pacijent je zamišljen mlađi čovek od dvadesetak godina, (II) _____ očigledno ima ozbiljnijih zdravstvenih problema. Preko puta sedi starija žena prodornih crnih (III) _____. Gleda ga pažljivo neko vreme, a onda polako prilazi i govori:

-I vi (IV) _____ lekara?

-Molim? Da.

-Nešto ozbiljnije?

- (V) _____ ne zna. Razultati su dobri, a ja se osećam sve lošije i lošije. Stalno imam glavobolju. Bole me leđa, kosti, ruke, noge, mišići. Nemam apetita. Sve je počelo pre nekoliko (VI) _____ i od onda sam izgubio oko 20 kilograma. Patim od nesаницe, a tokom dana nemam snage ni za šta. Devojka me je ostavila, a bojim se da ću i posao izgubiti. Jednom (VII) _____, očajan sam.

- (VIII) _____ se ljutiti, ali reći ću vam nešto. Poznajem jednu ženu za koju se priča da je vidovita. Ljudi sa neverovatnim problemima odlazili su kod (IX) _____ i ona im je pomogla. Ako želite, mogu vam ostaviti njen broj telefona.

- Pa, ne znam...

- Evo, (X) _____ vizit kartu, zakažite i videćete – Vaši problemi postaće prošlost.

I.	a. u	b. između	c. ispred	d. u
II.	a. koji	b. kojeg	c. koja	d. s kojim
III.	a. oči	b. očiju	c. očima	d. oka
IV.	a. po	b. u	c. bez	d. kod
V.	a. niko	b. neko	c. ko	d. iko
VI.	a. mesec	b. meseca	c. meseci	d. mesecu
VII.	a. reč	b. rečju	c. rečima	d. rečom
VIII.	a. nemojmo	b. nemojte	c. hajde	d. neka
IX.	a. nje	b. nju	c. je	d. ju
X	a. neka uzme	b. uzmimo	c. nemojte uzeti	d. uzmite

Šta biste Vi učinili?

Pročitajte sledeće tekstove i rešite zadatke.

Vesna Petrović obožava da jede čokoladu. Možemo reći da je čokoholičar. „Jednostavno imam konstantnu želju da jedem slatko. Kad god vidim čokoladu u prodavnici, ne mogu da odolim. Ne znam zašto, ali jednostavno, svaki put kad pomislim na čokoladu, ja osetim već poznat sladak ukus ovog savršenstva”, kaže Vesna. Ljudi misle da čokolada leči depresiju. Vesna je jede svaki dan. Ona voli i toplu čokoladu, čokoladne kolače i torte... Ljudi ovo često zovu zavisnost i porede je sa pušenjem. Kada je pitaju da li želi da ostavi slatko, ona kaže: „Zašto da ostavim? Nemam nikavih zdravstvenih problema”.

Trčanje je odlično... dok ne postane prečesto. Gorana Stanković je trener i radi ovaj posao već 30 godina. Sada ima 55 godina i misli da mora mnogo više da vežba, jer želi da bude u dobroj formi. I šta ona radi? Svakog dana ustane u 7:30 i ide na trčanje do 10:30. Posle doručka ide na posao, gde trenira studente. I tamo trči. Pošto uvek kasni, trči na drugi posao, na aerobik. A tamo, naravno, trči. Samo uveče to ne radi jer je suviše umorna. Razmišlja, međutim, da prekine da se viđa sa prijateljima i da počne da trči i uveče, pre spavanja. Prijatelji misle da to nije u redu jer se i ovako retko viđaju. I tako, dok neki ljudi ceo dan sede u kancelariji, drugi ceo dan trče. Možete li Vi ovo da razumete?

Sekretarica jedne poznate firme u Beogradu, Tamara Stanić, ne može da živi bez tableta. Priča počinje pre 10 godina kada je Tamara završavala fakultet. Učenje u zatvorenom prostoru, cigarete, fizička neaktivnost... i glavobolja. Lekari ne mogu da pomognu, i ona počinje da pije lekove protiv glavobolje. Tri tablete ujutro, dve posle prve kafe, još tri u toku dana, a uveče injekcija... Sada ne zna šta da radi. Glavobolju i dalje ima, ali i druge zdravstvene probleme ... Strah ju je, jer lekari kažu da treba da ide na operaciju. I šta sad?

Nađite reči u tekstu sa odgovarajućim značenjem.

1. mnogo voleti (tekst 1)
2. ono što želimo (tekst 1)
3. svaki put kad (tekst 1)
4. želeti nešto, ali ne uraditi to (tekst 1)
5. reći (tekst 1)
6. ono što ne može biti bolje (tekst 1)
7. velika želja čoveka da nešto radi ili da ima nešto regularno (tekst 1)
8. prestati uzimati nešto (tekst 1)
9. suviše često (tekst 2)
10. ne dolaziti na vreme (tekst 2)
11. ono što čovek uzima kada je bolestan (tekst 3)
12. bolest kada čovek ima bol u glavi (tekst 3)

Pročitajte sledeće rečenice i odlučite na koju se osobu svaka od njih odnosi.

1. Ona nije realna.
2. Ne misli da treba da prestane.
3. Može da ima psihičke probleme.
4. Ona se boji.
5. Može da izgubi prijatelje.
6. Nema zdravstvenih problema.

Šta biste Vi savetovali svakoj osobi? (Upotrebite imperativ ili konstrukciju: *treba da...*)

Pročitajte tekst i na prazna mesta upišite reč koja će odgovarati datom kontekstu (dakle, u određenoj formi, padežu, broju i sl.) i koja je u tvorbenoj vezi sa rečju datom na kraju reda. U naslovu je dat primer.

Nesanica duga 20 godina

_____ Fjodor Nesterčuk poslednjih dvadeset godina nije spavao. Ovom šezdesettrogodišnjaku ne pomažu nikakvi lekovi pa _____ ne mogu da ga uspavaju ni na pola sata. Nesterčuk se, kaže, pomirio sa sudbinom – danju radi u osiguravajućoj firmi, a noću čita. Već je nekoliko puta pročitao celu _____ biblioteku.

Lekari njegov slučaj objašnjavaju kao izuzetak od pravila, i smatraju da, ako se čovek dobro oseća, ne može biti reči o _____, jer on zaista ne izgleda iscrpljeno.

SAN

UKRAJINA

LEK

KUĆA

BOL